

употрѣбавани въ източнобългарскитѣ нарѣчия resp. котленското, а въ тоя стремежъ къмъ народенъ езикъ се доближава значително до ученика си Петъръ Беронъ. Обаче, Поповичъ, както и мнозина негови съврѣменици, особено елиниститѣ, не можаха да се домогнатъ до съзнанието, че не толкова словарътъ е, който опрѣдѣля единъ езикъ, колкото синтаксата. И до като той и мнозина негови съврѣменници се стремятъ да обогатятъ рѣчника съ народни думи и въ това отношение допринесоха доста за развитието на литературния ни езикъ, малцина отъ тѣхъ се домогнаха до синтакса напълно свойствена на българската рѣчь. Доста книжовници отъ оная епоха въ езика си сж по-близки до гръцкия синтаксисъ, отколкото до българския, въ което отношение и Поповичъ не е безупреченъ. Едно изслѣждане върху синтаксиса на нашитѣ книжовници отъ прѣдосвободителната епоха би било доста интересно. По-нататкъ Поповичъ установява, че българския народъ тѣне въ невѣжество, което е притѣпило всички добродѣтели на народа, който е забравилъ своето славно минало и нѣма отъ дѣ да черпи куражъ и вдъхновение да кове бжднината си. И той намира причинитѣ на това пагубно невѣжество, което е затъмнило България:

„Нашата погрѣшка е голѣмата спуденостъ къмъ възнѣнето, и великото небреженіе, я да са прѣстѣпували въ книжното прочитаніе, въ които произлиза истинското изнѣване, и голѣмата пометеностъ на силнитѣ добродѣтели“⁶⁰

Тая хладина е довела българина до състоянието да забрави миналото и да не се грижи за бждащото си; забравилъ миналото, той нѣма отъ кждѣ да черпи вѣра и сила да кове бжднината си. Като го кори за това, Поповичъ възкликва: „Защо сѣчката мѣ слака. Нѣхъ мимошѣднитѣ три вѣкове, като нѣкон силны и зѣлны потоци подваѣкоха въ закъніе, и като въ нѣкой океанъ заваѣкоха и бѣдакиха“.⁶¹

Тая „праотеческа“ апатия на българина къмъ просвѣтата отчайва не само него, но и мнозина други дѣйци:

„а когато вѣди ги безъ нѣма хороша ^{Таякъ койго} вѣсти, ще мѣкаже, ...: а койго е писанъ, като вѣди ги кажемо си гноил гадитѣ, и безъ нѣма си гноил свѣститѣ, не ще вѣде да вѣше, като гѣда ги нѣто седе си, нѣто дрѣго ще вѣдова и нѣма“⁶²

Това е една непосредствено прѣживяна мисль, при това отлично изразена. Тя дава прѣкрасно понятие за неблагоприятнитѣ условия, при които сж работили нашитѣ дѣйци